PRIMÆ

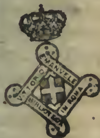
INNOCENTIAE REDITVS AD CONCEPTAM VIRGINEM.

Vtriuſque linguæ obſequijs exceptus.

à

FRANCISCO MARIA CIARLINO VRBIN.
GABRIELI BENIO ROMANO.
FRANCISCO OLIVERIO TIBVRTINO.

Sem. Rom. Cler.

ROMÆ, Apud Franciſcum Caballum.
M. DC. XXXIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

INNOCENTIAE VIRGINALI

diuinam beneuolentiam gratulatur.

ORATOR

FRANC. MARIA CIARLINVS VRB.

DIVINVM ſanè ſemper fuit, odia Charitate, iracundiam miſericordia, vltionem beneficentia temperare; adeo non ſolum obſequia mortalium perenni felicitate remuneratur, ſed ipſorum etiam culpas Amoris inaudito miraculo planè facit eſſe felices, vt humanis ſceleribus iacta pęnarum ſemina diuinæ calore charitatis feliciſsimè degenerent in copioſam meſſem cumulatiſsimæ fauſtitatis. Elucet hoc ipſum miris modis in eo diuinæ commiſerationis decreto, quo, dum genus humanum primæ innocentiæ integritate multatur in hominum Patre, eadem ſimul ornatiſsimè decoratur in Dei Matre; nec prius penè iraſcentis Dei ſententia è terris expellitur Innocentia, quam eiuſdem miſerentis patrocinio glorioſius reuocatur in terras ad ſuas opes explicandas in Virgine. Hoc ipſum igitur conſultum in diuinitatis curia, vt arbitramur diuino Amore perorante reſcriptum de reditu primæ Innocentiæ ad ſingularem Dei Parentis decorem, ſi placet, breuiter proſequamur. Lex eſt iuſtiſsimæ indignationis diuinæ altè mortalium impreſſa Naturæ, vt omnes filij non vitam modo, ſibi trahant à parentibus, ſed etiam corruptionis labem, & initia mortalitatis. At vero quæ

ad progignendam vitam, vitæq. Reparatorem destinabatur, non certè mortalem tabem à parentibus haurire debuit, sed vitalẽ integritatem à filio, nec illum sanguinem virginalem par erat impurum fuisse potius, quod ab infectis parentibus deduceretur, quam omnino sacrosanctum, & innocentem, quod ab eodem Diuina Sanctitas, & Innocentia erat sibi vitam, & sanguinem deductura. An plus illi turpitudinis attulisset. Heuę fuisse filiam, quam amplitudinis Dei matrem futuram? An in gratiosissima Deo forma plus Naturæ prauitas conaretur ad maculam, quam gratiæ dignitatis ad nitorem? An lex publica famulorum ad pœnam, Reginæ gloriam prohiberet? An ira legislatoris in populos, Matris patibulum non caueret? Mortalis naturæ vires longè transcendit, vt matrem sibi filius procreet, & ante generationis, ac vitæ beneficium acceptum à Matre, eandem euocet ad vitæ lucem; is verò qui suapte natura necessariò prius esse debuit à Deo Patre Deus Filius, quam impellente misericordia aliquãdo nasceretur à Virgine Deus homo, quid laudis, quid integritatis, & gloriæ maternæ pulchritudini non decreuit? Quæ virtutum ornamenta concipi poterant in mortali, quæ copiosissimè non cumulauit in Matre? Imò cætera sanctitatis decora sic Virgo accepit à filio, vt pro communi mortalium conditione sui laboris industria sibi comparare potuerit; at verò innocentem concipi, nunquam esse, nisi purissima integritate spectabilem; nullam in se impressam habere, nisi diuinæ beneuolentiæ notam, ac tesseram, id enimuero solius filij beneficium esse poterat singulare. Parenti naufragæ dexteram porrigere, si possit filius, lege pietatis debet; sed prius vlnis suscipere, quam naufragium faciat, diuinæ fuerat pietatis miraculum matri vlnarum futura obsequia rependentis. Quod si Platonianæ sapientiæ fuit oraculum; sapientes in aureo cratere animã, spiritumq. primum exsugere: Sapientia Diuina quonam in cratere vitam propinare debuit parenti suæ, nisi primo in auro innocentis ætatis? quin crater ille, ex quo vitam humanam ipsa Dei

sa-

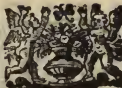
n tia erat haustura, ex auro verè virgineo conflari debuit nulla sordis commixtione deprauato. Par itaq; fuit, vas admirabile ad diuinæ suauitatis odoramenta fusum igne cęlesti supra naturæ conditionem nullam transfusæ noxæ contagionem olere; & quod tanquam opus excelsi diuina veritas cõmendabat, nullam potuit in eo lineam ducere mortalis deformitas. Quid, quod filius parẽtis est imago viua, non ex artis, sed ex Naturæ pictura? Vnde nam filio matrem architectanti petendum erat integritatis exemplum, nisi, quantum fas erat, à semetipso? Vt prius filij similitudo, eiusdẽ munere imprimeretur in matre, quam ab eadem, naturæ opera trãsfunderetur in filium. Tantæ igitur similitudinis nitorem omnibus absolutum partibus sanciuit in Virgine diuina beneficentia, & quam fœditatis maculam naturæ humanæ corruptio minitabatur, diuinę cognationis cõmunicatio procul auertit. Horruit mortalitatis reæ supplicium illam aggredi, in cuius vtero iudex ipse diuinus quasi ex Amoris tribunali erat iura clemẽtiæ, non se ueritatis daturus: nec ausa est pœna conditionis humanę eo prosilire, vbi diuinæ munificentiæ dona parabantur mortalibus; Quare diuinum vltricis iustitiæ decretum de primi sceleris hæreditaria posteris fœditate, Virginẽ etiam horrendi carminis lege multasset, nisi eadem iustitia in ipsa Virgine diuinæ misericordiæ sacrarium, diuiniq. Verbi causam hominis infantia perorantis sugestum augustissimum reperisset. Prospiciebat illa immortalis innocentię candorem in valle miseræ mortalitatis erumpentem in florem, vt odore diuino grauitatem humanæ corruptionis opprimeret, & succos etiam innocentissimos ad candidissimi floris alimentum non denegabat in germine virginali. Quid enim diuinę iustitiæ indignatio teterrimi putoris multam irrogaret illi, quam diuinæ clementia charitatis sibi formandã susceperat in terris ad suas delicias, ad complexus, ad oscula, ad leuamentum mortalitatis assumptæ? Dissoluunt amoris incendia vim iracundiæ, nec ipse furor irasci potest inter æstus amabiles charitatis; quæ igitur in

 puel-

puella summis ardoribus amantis Dei sibi decreta diuini nota furoris inureretur? quę supplicij fieret mentio in Amoris,hoc est munerum largitoris chirographo? quis iracundiæ character insit in beneuolentiæ diuinæ rescripto? Quod tandē ius Auernalis carnifex agnoscat suum in diuinis tabulis, vel æterni Parentis sibi adoptantis filiam ad rerum omnium imperium; vel amantissimi filij sibi matrem conformantis ad opulentiam suorum munerū; vel sanctissimi Amoris sibi Virginem desponsantis cum amplissima dote integerrimæ sanctitatis? Tāti fecit Dei Matrem diuina Curia,vt in decernenda Dei filio humanitate,nō prius illam diuinitatis afflatu fęcundandam voluerit,quam per cœlestem legationem eiusdem postularetur assensus; consulitur à Diuino Senatu voluntas Virginis in decreto sibi honorificētissimo;ecquid sancitum credamus eo consulto de Virgine procreanda,de quo cū ipsa consuli non posset,Matris voluntas cōsulebatur in Filio? Quod si iacturam Virginitatis Pudoris Regina sic exhorruit,vt ad propositum Matris nomen,filijque licet Dei sacrosanctam appellationē hæsitaret,pedemque quodammodo referret; si alterutrum necesse fuerit,Virgo potius,quam Dei Parens futura;Quis horror,Deus immortalis! fuisset,quæ trepidatio,si de iactura innocentiæ, sine qua sordet pudoris,& virtutum omnium nitor anxia puellula dubitasset? Et quantū Matris horror perstringeret Filiū, si quid pro communi decreto de Matris innocētia detraheretur? O prodigiosam infantulam diuinæ beneuolentiæ singulare portentum! quæ prius quam esse possis in rerum luce,habebas in diuino Consilio Filium decori tuo patrocinantem. Iam quid amplius addam de Virginis innocentia primigenia? Sileat certè mortalis eloquentia venerabunda,quando Dei Verbū pro Matris intaminata pulchritudine eloquentissimus est Orator. Ab ipsa potius operosis vocibus pietatis,& religiosissima clientela patrocinium exoremus,cui sane, si nondū Conceptæ Dei filius patronus fuit;quid erit ad maiestatem Matris,ad Cęli terræq. dominationem euectæ?

DIXI.

MELOS PRIMVM.

Lux ætheris aurea,
O Numinis voluptas,
Felicitatis sospita Innocentia,
Linque supremi culmina mundi,
Et nectaris fluenta,
Et regiam leporum,
Linque Cœlum, linque stellas, linque fontes luminum.
Forma Diuino radiata Sole
Concepta claris Aetheris æstibus
Virgo felices beat ore terras.
Illa illa tuos decet amplexus.
Quidquid Pupula quidquid est
Albicans est siderum ros,
Purpurans est ætheris flos.
Purum integritas excipe rorem;
Et Vnionem concha beatior
Educa; Cælum rapies & astra.
Florem Colona Numinis
Diuinæ ambrosiæ fontibus irriga;
Solem, Sidera, Cælites, Tonantem
Trahes micantis floris ad venustatem.
Dignitas formæ, species decoris
Claro certat Olympo.
Quin & Iudice Numine
Tantum Virgineis cedit fulgoribus æther:
Quantum Reginæ famulatrix regia cedit.

ΑΓΝΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΟΝ ΑΣΠΑΣΜΟΣ.

ΧΑΙΡΕ χθονὸς καύχημα, βροτῶν κλέος, ὄχος ὀλύμπου,
Τάρβος ὑποχθονίοις, θάμβος ἐν ἀθανάτοις,
Παρθενίης φώτισμα, φίλον τέκος, ἔξοχον ἔργον
Παντοτελὲς χαρίτων, τῶν ἀρετῶν τε σέλας,
Τέκνον, ἐμοὶ τὰ γέλωτος ἐράσμια χάρματα πῆξον,
Ενθεον Αγνείας ὄμμασιν ὄμμα βάλε.
Σὴ βέλος ὄψις ἔχει, ἅμα δὴ καθορῶσα τιτρώσκεις,
Αλλ᾽ ἅμα τῇ πληγῇ καὶ πανάκειαν ἄγεις,
Παρθένε, πυρσοφόρον σοῖς φάεσι θῆκε φαρέτρην,
Σοῖς δὲ βελῶν ἀκμὴν ὄψεσι Θεῖος Ερως.

INNOCENTIAE SALVTATIONEM AD VIRGINEM

Latine reddit

GABRIEL BENIVS ROMANVS.

LVCIS opus ſalue, cæli, terræque voluptas;
Tartareis terror, Gloria Cœlicolis
Virgineæ candor formæ, congeſta nitorum
Copia, Virtutum lux, Charitumque decor:
Pupula, ridentis mihi gaudia pande labelli,
Et mea diuinum lumen in ora vibra.
Spicula viſus habet: tua lumina ſpicula torquent,
Vulnera ſed telis iuncta medela ſubit.
Ardentem pharetram, Virgo, in tua lumina fixit,
Flexit & in viſus ſpicula Diuus Amor.

MELOS SECVNDVM.

MAGNI regia Numinis
Gaudet Virgineis iſta nitoribus,
Et per ardua Cæli
Molem Triumphis Innocentiæ parat.
E colliquato ſidere fornix
Flectitur, & centum concreto è Sole columnis
Arduus inſiſtit, rutiloque exæſtuat auro;
Mille pilas luce plena pura conflat Cynthia
Capita auricomo nectit acantho
Veris perennis arbitra
Immortalis Amœnitas.
Hic multiformes Diua coronidas
Conformat Iris diſcolore ductu.
Hic fractos Erebi fixerat arcus
Gloria noctis luce nigrantes.
Adſtant ordine longo,
Et ceruicibus imam
Pilarum ſubeunt vicem
Immanes ſcelerum Atlantes, molique miniſtrant;
Quos victoria nexibus
Reuinxit adamantinis,
Magna Virgineæ Trophæa laudis.
Iam te pompa Triumphi
Vocat Integritas;
Age feſtinos molire gradus.
Vbi Pupulæ venuſtas
Tibi lumen explicabit
Iam præ Virginea vileſcent ſidera forma.

D I-

DIVINVM AMOREM VIRGINALIS INNOCENTIAE PATRONVM

Canit Latinus Poeta.

FRANCISCVS OLIVERIVS TIBVRTINVS.

ATVR, an ore tonat? voces an fulmina torquet
Orator diuinus Amor? sed ab igne Patrono
Quid, nisi vocales tonitrus, facundaque linguæ
Fulgura, flexanimæque erumpant fulmina vocis?
Fulminat Orator, sed amabile fulmen Amoris:
Ignea tela rotat, sed amoris lacteus ignis,
Et ferit, & recreat; quotquot ciet ore procellas
Fulmineus Rhetor, tot flumina nectaris vndant.
Vincit Amor; superos oratrix flamma Quirites
Abripit, æterni mitescunt Iudicis iræ,
Obductusque furor sub amoris voce liquescit.
Senserat Integritas humanæ incumbere menti
Natalem sceleris noctem, Stigioque vapore
Suffundi cœleste iubar, quod ab ore Tonantis
Traxerat, inque hominis spirarat dædala formam.
Nascentem execrata luem, terrasque nocentes
Vix patrio digressa polo festina refugit;
Infaustos nisus, & collabentia raptim
Vota dolet, multa humanum per pectora turbat
Nomen; at obsessos odijs defendit amores;
Iamque homines odisse dolet. Sed concitus ira
Sæpè odium mentitur amor; mixtusque dolore
Mille trahit formas, & mille reciprocat æstus.
Sed quid agat? Diuina vetant oracula terras,
Infandumque genus. Quis Numinis edomet iras?

Om-

18

Omnia vincit Amor, qui fulmina sæpe Tonanti
Eripuit dextra, vertitque in præmia pœnas.
Hunc adit Integritas, precibusque ad magna lacessit.
Diue Amor irarum domitor, pacisque repertor,
Numen inardescens, & Numinis alma voluptas.
Aspicis offusas Erebi caligine terras,
Et debacchantes hominum per pectora pestes?
Heu caræ sobolis non eluctabile fatum!
Me decor extinctus, me caligantia mentis
Lumina mortalis feriunt, succisaque torquet
Spes animum, & primis delusus in æstibus ardor.
Viuit adhuc pressusque odijs sub pectore perstat
Gentis amor, spirant veteres mea corda calores.
Te suplex Diuine Calor, tua numina posco;
Tu potis es terras cœlestibus indere campis
Et stellis ditare solum; tuus omnia versat
Quam vinci ignarus, tam vincere conscius ignis.
Ipse velis; placidum reuocabit fulmina Numen
Indignabundo quamuis prius acta rotatu.
Flectere Diue Calor: tua sunt molimina terræ,
Humanumque genus: mundi nec ad ima iacentis
Imperijs nisi prona tuis delapsa subiui.
Hæc ait Integritas; atque addere plura parantem
Interpellat Amor, risuque excepit amico.
Excute sollicitæ mentis secura tumultus,
Et vanos ne finge metus: te nostra tuentur
Numina; diuini tibi militat ardor amoris.
Ardua spes hominum, nostroque immobilis hæret
Fulta patrocinio, casumque oblita superbit.
Pulchrior humani species primæua decoris
Virginea in forma claro certabit Olympo,
Et radiata meo flagrabit purior igne.
Namque vbi te refugis repetentem sydera pennis,
Et superessuso terras Phlegethonte labantes
Prospexi; mea cura pios exarsit in æstus,
Tutari miseros, & flectere Numinis iras.
Cogitur interea summi super ardua Cœli
Curia Cælicolum, vltrices ad crimina clades
Iustitia exposcit, fulmenque accensa fatigat;

Et

Et tum Iupiter carmen Caelum omne ...
Tunc in facundas mea duxi incendia linguas
Igneus orator; fluxere in fulmina voces,
Et domitrix iræ tempestas ore tonabat.
Subsidit furor, & diuini sospita iuris
Iustitia in mea vota labat; mihi plaudit Olympus
Supplicia exhorret iudex, & criminis vltor
Exutum pœnas meditatur præmia fulmen.
Tunc aui tabulis Diui Consulta Senatus
Aeternis insculpta notis: quæ præscia rerum
Claudit inaccessis Diuina Pronœa sub vmbris.
Hæc tibi felices reditus ad Numine plenas
Decernunt terras, Cœli te clarior ardor
Induet, ac totus tibi se inspirabit Olympus.
Te Cœli proceres, te clari lumina mundi
Cinctique sideribus te Numinis aula sequetur.
Quo flectas oculos, comites obtutibus ibunt
Cœlestis lepor, & diuina gratia frontis.
Quæ modo per terras furiales excutit hydras,
Aeternamque luem, noctemque, Erebumque minatur
Pestis Auernalis, fulgoribus icta beatis
Iam tua præda cadet, miseroque in Tartara lapsu
Præceps luctificos tollet per Auerna fragores.
Tunc magnum aggredieris opus: tibi seruiet artis
Copia diuinæ; tibi Numinis ampla patebit
Congeries decorum; pronis tibi Gratia riuis
Vndabit, tumidoque fluet decor Aetheris amne.
Ergo per offusas stygiæ caliginis vmbras
Lumine concretam puro, cœlique micantem
Delicijs formam, quæ multum Numinis instar
Puris Virginei referet candoribus oris,
Excipies felix, gremioque fouebis & vlnis.
Hæc reditus beat vna tuos; hæc aurea mundo
Secla ciet, primoque beatius explicat aurum.
Vna polum, & quicquid nitido præcellit in axe.
Ore trahet; trahet vna Deum. fœcunda Tonante
Ritè ancillantem sibi cernet Numinis aulam.
Qui te corripient æstus! vbi prima nitorum
In te acies inopina ruet! Cum Virginis alma

Et circumfuso radiabit Numine vultus;
Virgo tuas reparabit opes: humana resurget
Gloria, dedignata solum caput inseret astris.
Quare age, Virgineo cæli conuexa triumpho
Instrue; virtutum facilis tibi dextra laborat,
Et deuota tuis famulatur nutibus æthra.
Iam tibi flammiuomum passim resolutus in amnem
Astrorum coalescit honor, sua lumina Titan
Congerit, & melius refluit de crinibus aurum.
Plenior exilem Phœbe tenuauit in arcum
Fraterna sua dona facis, quod in ore coruscat
Fortius abscidit, pompæque sacrauit in vsum;
Signorum dat Zona decus, via lactea miscet
Candoris Cæleste iubar: compage reuulsa
Diuitias superum tibi Cœli regia pandit.
Ergo age, Virgineos molire operosa triumphos.
Vix ea Diuus Amor: cum plausibus assonat æther;
Amplaque supremo consurgit machina mundo.

FINIS.

